

Economische situatie oestersector

De potentiële impact van het oester herpesvirus en de Japanse oesterboorder op de oestersector

Wouter Jan Strietman (LEI), Aad Smaal (IMARES), Bas Bolman (LEI)

De toekomst van de oestersector staat onder druk door de Japanse oesterboorder en het oester herpesvirus. Vanuit de Kenniskring Oesterkweek is gevraagd wat de potentiële impact hiervan zou kunnen zijn op de oestersector. In deze quickscan geven we een eerste inschatting van de impact op basis van interviews en literatuuronderzoek over de situatie in andere landen. Uit deze analyse blijkt dat de gecombineerde impact van de Japanse oesterboorder en het herpesvirus in oesters er waarschijnlijk toe zal leiden dat de productie van Japanse oesters substantieel zal afnemen, ook bij een eventueel jaar met uitzonderlijk hoge broedval (broedval is het zakken van larfjes naar de bodem). Daarbij is een jaar met minder opbrengsten een natuurlijk gegeven, gezien de altijd fluctuerende productie, en hoort het bij het ondernemersrisico. Echter, omdat er nog geen zicht is op een verbetering in de situatie kan dit betekenen dat enkele oesterkwekers hun kweekactiviteiten tijdelijk of permanent zullen moeten staken.

De Nederlandse oestersector

De Nederlandse oestersector bestaat uit 30 bedrijven en is te verdelen in drie categorieën (Taal, 2010; pers. med. A. Cornelisse):

- Categorie 1 (5 kwekers, ongeveer 15 fte)
- Categorie 2 (6 kwekers/handelaren, ongeveer 28 fte)
- Categorie 3 (19 voornamelijk handelaren, ongeveer 57 fte)

De bedrijven in categorie 1 en 2 zijn voor meer dan 75% afhankelijk van de oesterkweek. De overige 19 bedrijven uit categorie 3 zijn naast een klein gedeelte kweek voornamelijk actief in de verwerking en de import en export van oesters of in andere vormen van visserij.

Jaarlijks worden er door de sector tussen de 20 en 35 mln. Japanse oesters, ofwel creuses, en 1 mln. platte oesters geproduceerd. Daarbij biedt de sector werkgelegenheid aan ongeveer 100 fte: 40 fte aan boord van schepen en 60 fte op de wal (NOV, 2015; pers. med. A. Cornelisse).

Sterfte door de Japanse en Amerikaanse oesterboorder en het oester herpesvirus

De eerste uitdaging waar de sector voor staat, is dat er in de Oosterschelde en Grevelingen de variant OsHV-1 μ var van het herpesvirus voorkomt. Deze variant komt vooral voorbij oesterlarven en oesterbroed (zeer kleine, jonge oesters) bij een watertemperatuur boven de 16°C. In Frankrijk heeft dit onder jonge oesters geleid tot sterfte variërend van 20 tot 100% (Dundon *et al.*, 2011; Kamermans *et al.*, 2013). In Nederland is nog geen wetenschappelijk onderzoek gedaan naar de sterfte; op basis van signalen uit de sector lijkt dit de afgelopen twee jaar geleid te hebben tot een sterfte van 80% (bij gedeeltelijk droogvallende percelen) tot 95% (bij permanent onder water zijnde kweekpercelen) (pers. med. A. Cornelisse).

De tweede uitdaging is het voorkomen van de Amerikaanse en Japanse oesterboorder. Dit zijn kleine roofslakken die een gaatje boren in jonge oesters en daarna het vlees opeten. Met name de Japanse oesterboorder komt in groten getale voor op de kweekpercelen in de Oosterschelde. Wereldwijd gezien verschillen de sterftepercentages. Zo heeft de Japanse geleid tot sterfte van 25% en de Amerikaanse oesterboorder tot sterfte van 33% tot 70% van de oestervoorraden (Buhle en Ruesink 2009a, Fey, 2010).

www.kenniskringvisserij.nl

Het project Kenniskringen Visserij wordt gefinancierd door het Europees Visserijfonds – investering in duurzame visserij

---

In Nederland is nog geen wetenschappelijk onderzoek gedaan naar de sterfte door de oesterboorder; vanuit de sector komt het signaal dat de gecombineerde sterfte van oesterboorders en het oester herpesvirus op de kweekpercelen ligt tussen de 95% en 100% (pers. med. A. Cornelisse en M. Boone).

De huidige en potentiële schade voor de oesterkweek in Nederland

Japanse oesters zijn na drie tot vijf jaar geschikt voor consumptie. Door de hoge sterfte onder de jonge oesters gedurende de afgelopen twee jaar zal er volgens de kwekers op de kweekpercelen binnen één tot twee jaar een substantieel lagere voorraad verkoopbare oesters aanwezig zijn. De oudere, nog aanwezige consumptiewaardige oesters zullen de komende twee jaar verkocht worden en daarmee wezenlijk in aantal afnemen. Met een verwachte lage aanwas schat men in dat de opbrengst van de kweekpercelen met meer dan 80% zal afnemen (pers. med. A. Cornelisse en M. Boone).

De productie van Japanse oesters is de afgelopen jaren afgenomen van ongeveer 35 mln. in de periode 2010-2013 tot ongeveer 27 mln. in 2014 (Taal, 2010; pers. med. A. Cornelisse). De productie zal in 2015 naar verwachting uitkomen op <20 mln. en in 2016 op <10 mln. (pers. med. A. Cornelisse). Omdat Nederland een kleine speler is op de wereldmarkt zal dit lagere aanbod niet leiden tot hogere prijzen en daarmee de verlaagde productie compenseren. Bij een gemiddelde verkoopprijs van 15 cent per Japanse oester zou de jaarlijkse omzet kunnen dalen van ongeveer 5,25 mln. euro in 2013 tot ongeveer 1,50 mln. euro in 2016 (Taal, 2010; pers. med. A. Cornelisse).

Zonder extra maatregelen zal de teruglopende productie met name een impact kunnen hebben op de 11 bedrijven die voor meer dan 75% afhankelijk zijn van de kweek (+/- 43 fte). Voor de overige 19 bedrijven zal de verwachte impact waarschijnlijk minder groot zijn, omdat deze hun inkomsten ook uit andere activiteiten halen en/of oesters importeren uit andere gebieden (pers. med. A. Cornelisse).

Literatuur

- Buhle, E.R. en J.L. Ruesink (2009a). 'Impacts of Invasive Oyster Drills on Olympia Oyster (*Ostrea lurida* Carpenter 1864) Recovery in Willapa Bay, Washington, United States'. In: *Journal of Shellfish Research* 28:87-96.
- Dundon, W.G., I. Arzul, E. Omnes, M. Robert, C. Magnabosco, M. Zambon en G. Arcangeli (2011). 'Detection of Type 1 Ostreid Herpes variant (OsHV-1 μ var) with no associated mortality in French-origin Pacific cupped oyster *Crassostrea gigas* farmed in Italy'. In: *Aquaculture*, 314(1), 49-52.
- Fey, F.E., A.M. van Den Brink, J.W.M. Wijsman en O.G. Bos (2010). *Risk assessment on the possible introduction of three predatory snails* (*Ocenebrellus inornatus*, *Urosalpinx cinerea*, *Rapana venosa*) in the Dutch Wadden Sea. Wageningen IMARES, Rapport nummer: C032/10, 88 pagina's.
- Kamermans, P., M. Poelman en M.Y. Engelsma (2013). Oesterherpesvirus: een overzicht. IMARES, Rapportnummer: Factsheet, 2 pagina's.
- NOV (2015) http://www.zeeuwseoesters.nl/de_oestersectorNL.html
- Taal, C. et al. (2010). *Visserij in Cijfers 2010*. LEI, LEI-rapport 2010-057.

Aanvullende gegevens zijn afkomstig uit interviews met kwekers A. Cornelisse en M. Boone.

Contact

LEI Wageningen UR	Wouter Jan Strietman
Postbus 29703	DLO Onderzoeker
2502 LS Den Haag	T +31 623195127
www.wageningenUR.nl/lei	E wouterjan.strietman@wur.nl

Lei.library.nl
2015-163